

L'última barrera d'occident

La nit de dilluns a dimarts de la setmana passada es produïa el cíclic colp d'estat que, segons les estadístiques, cada dos mesos, somou un país d'Àfrica. Aquesta vegada ha estat Nigèria, el gegant amb peus de fang del Golf de Guinea. Un país que es configurava com la gran potència de l'Àfrica de l'Oest i que s'ha vist abocat a una situació de catàstrofe en molts pocs anys.

Un grup d'oficials de l'exèrcit «oferí» el poder el passat dia 28 al general Ibrahim Babangida —cap de l'estat major— i el retirà al general Muhammed Buhari, que l'havia rebut després que un *putsch* militar acabàs amb la presidència de Shehu Shagari i situàs Nigèria entre els països caquis, governats per militars, que ocupen ja pràcticament mig continent. La forma en què s'ha produït el pronunciament fa pensar més en un reajust de la cúpula del poder que no en un canvi d'orientació política.

Babangida, de fet, era considerat el tercer home del règim militar i renuncià a encapçalar el Consell Suprem, precisament, en benefici de Buhari, ara fa quasi dos anys.

En la primera al·locució al país del nou dirigent crida l'atenció, a part de la crítica inevitable al caos econòmic, les referències a la llibertat dels periodistes detinguts pel govern de Buhari i la reorganització de les temudes forces de seguretat nigerianes (NSO-National Security Organization), desprestigiades internacionalment després de protagonitzar el intent de segrestament a Londres —usant la valisa diplomàtica— de l'antic ministre de Transports Alhaji Umaro Dikeko.

Babangida afirmà, en aquesta al·locució, que el colp d'estat de la nit de cap d'any de 1983 tenia com a missió «acabar amb la mala administració de l'economia, amb la manca de responsabilitat pública, amb la insensibilitat de la direcció política i el deteriorament general del nivell de vida. Però —hi afegia— el nou règim ha seguit fins ara el mateix camí de l'anterior».

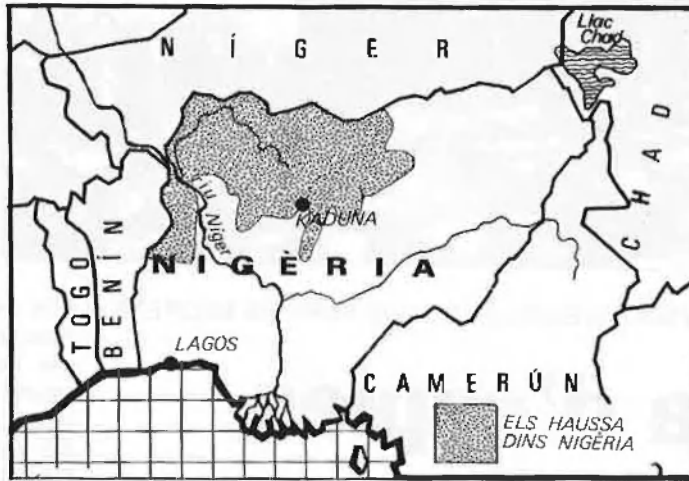
El colp d'estat esdevingut a Nigèria els primers dies de la setmana passada s'explica com una reacció de la cúpula del poder

Vicent Partal

econòmica i política del país. Així, resulta significativa l'al·lusió als periodistes detinguts. Un tema aquest que s'havia convertit en veritable pedra de toc de les llibertats públiques a Nigèria.

Aquest deu ser, segurament, un dels països d'Àfrica on la premsa té més importància i on la seua influència pot acostar-se als nivells que presenta a Occident. Des de la fundació, en 1859, del primer periòdic nigerià, els periodistes han jugat un paper essencial en la vida política.

Les crítiques que aquesta havia realitzat al poder militar motivaren la publicació d'un decret pel qual

Mapa de Nigèria. A la dreta, el general Buhari.

Enfrontament pel poder

Era públic que hi hauria enfrontaments importants entre Babangida i l'ara enderrocats Buhari, pel tractament que calia donar a les personalitats de l'antic règim, detingudes al país. Especialment a l'ex-president Sheku Shagari (reclòs sota vigilància en una vila de l'illa d'Ikoyi), l'ex-vice-president Ekweme i l'ancià diputat per Lagos Lateef Jakande (malalt en la presó d'alta seguretat de Kirikiri). Mentre que Buhari en preconitzava l'alliberament, Babangida exigia que fossen lliurats a la justícia. Amb tot, aquest conflicte semblava haver entrat en vies de solució, si hem de fer cas a les declaracions del capità i ministre federal de la informació Emeka Emeruah, realitzades el passat mes de juliol a Londres, en el sentit que pràcticament se n'havia enllestit el procés i només calia «acabar de realitzar-ne les enquestes prèvies».

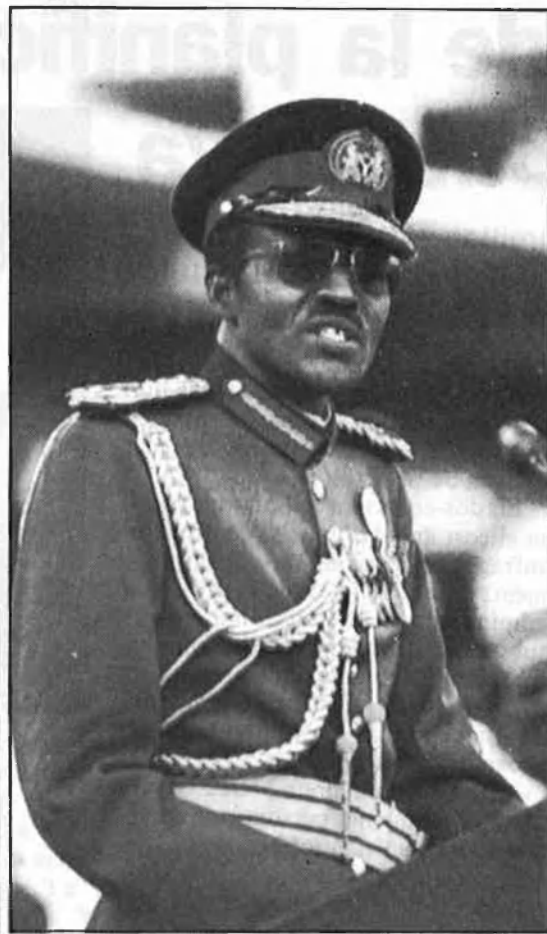
A aquest enfrontament calia afegir el que sostenien —per motius personals— Babangida i el general Idiagbon i el descontentament evident de l'oficialitat jove per la marxa

es prohibia amb fortes amenaces de presó «la crítica irrespectuosa als membres del govern o de les forces armades». Emparant-se en aquest decret, durant l'any passat i a principis d'aquest, una llarga sèrie de periodistes i editors van ser acusats pel Consell Militar, entre els quals hi havia Duro Onabule —redactor en cap del prestigiós *National Concorde*—, que patí reiterades detencions a mans de la NSO, i el director del grup editorial Puch Haroun Adamu.

El fet que el primer comunicat oficial dels nous dirigents concedesca tanta importància a aquestes irregularitats dóna la mesura del desprestigi que han acumulat amb aquesta actuació els militars nigerians.

La denúncia constant de la corrupció governamental que ha protagonitzat la premsa s'intenta silenciar amb mesures que s'han girat en contra dels militars.

capital del país de l'estrany privilegi de ser considerada la ciutat més perillosa del món, tant pel nombre com per l'activitat dels delinqüents, i l'agitació en què es troben els estats de Congola i Cross River des que els seus notables decidiren reimplantar la taxa sobre el bestiar.

Només cal afegir-hi la tradicional lògica inestabilitat d'una federació gegantesca on conviuen més de vuitanta-cinc milions de persones, dues-centes llengües, distintes ètnies i tres religions, no sempre ben avingudes, per fer-se una idea del caos en el qual es mou el país.

L'anterior colp d'estat ja havia estat interpretat com un reforçament del poder musulmà del nord enfront del sud cristianitzat i no tardaren a alçar-se veus que acusaven una misteriosa «Kaduna Mafía» de manejar els fils del poder, precisament a través del general ara promogut a cap de l'estat, Ibrahim Babangid. Aquesta màfia —no estrictament a l'italiana— tindria l'origen en els antics estudiants del Barewa College, una institució educativa freqüentada per l'aristocràcia *haussa* del nord. El seu objectiu seria procurar que els màxims dirigents de l'estat fossin homes propers als interessos de la comunitat musulmana.

Se sap que aquesta «Kaduna Mafía» tingué un important paper en l'anterior colp d'estat, ja que el president Shagari havia anunciat que el seu successor seria un home del sud.

Els incidents entre sectors islàmics radicalitzats —amb suport des de Líbia— han augmentat durant els darrers mesos, han provocat ja més de cent cinquanta morts i, alhora, la radicalització dels cristians i l'escissió dins la comunitat musulmana entre radicals i moderats.

Fonts diplomàtiques esmentades per *The Times* afirmaven que la situació havia arribat a un punt insostenible per als joves oficials, i apuntaven la possibilitat d'un colp radical que només hauria estat frenat amb el de Babangia, sens dubte, el general de més prestigi de l'exèrcit nigerià.

Els exemples dels joves oficials que han pres el poder en països veïns, al front de revolucions no alineades o clarament socialistes, i que han assolit un grau important de prestigi per la seua honradesa, potser no resulta llunyà per a aquests joves oficials, que podrien somniar esdevenir els Jerry Rawlings o els Thomas Sankara de Nigèria. Si això fos així, Babangida seria l'última barrera d'occident en el gegant dels peus de fang.

Crisi, màfia, inestabilitat

Però encara hi ha més claus per interpretar el darrer colp d'estat. Nigèria es mou enmig d'una crisi que els militars fins ara no han sabut frenar. A la crisi política que impliquen els enfrontaments en la cúpula dirigent de l'exèrcit cal sumar l'ensorrament de l'economia federal després del boom del petroli.

Dues dades són suficients per il·lustrar aquesta crisi: hi ha calculats uns beneficis per a enguany de nou milions de dòlars provinents de la venda del petroli, quan fa cinc anys aquests beneficis van suposar-ne vint-i-dos; i encara un quaranta per cent haurà de destinar-se al pagament parcial del deute extern. La corrupció administrativa, que, per exemple, ompli el port de Lagos de més ciment del que podrà necessitar el país en vint anys, no ajudarà de cap manera a salvar la situació, agreujada també per una crisi social que ha dotat a la

